

Dosarul nr. 3ra-1014/22
2-21039871-01-3ra-04102022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud: O.Melniuc)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: V.Negru, E.Palanciuc, A.Minciuna)

ÎNCHEIERE

9 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Iurie Bejenaru
Aliona Miron

examinând admisibilitatea recursului depus de Dumitru Lapte, reprezentat de avocatul Nicolae Chiriac,

în cauza de contencios administrativ, la acțiunea depusă de Dumitru Lapte împotriva Agenției Naționale Asistență Socială, Direcției Generale Asistență a Consiliului municipal Chișinău și a Direcției Asistență Socială sectorul Ciocana mun. Chișinău privind anularea actelor administrative individual defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ favorabil, de acordare a ajutorului material,

împotriva deciziei din 13 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul depus de Dumitru Lapte și a fost menținută hotărârea din 5 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani,

c o n s t a t ă:

La data de 17 martie 2021 Dumitru Lapte a depus cerere de chemare în judecată în ordinea contenciosului administrativ împotriva Agenției Naționale Asistență Socială, Direcției Generale Asistență a Consiliului municipal Chișinău și a Direcției Asistență Socială sectorul Ciocana mun. Chișinău privind anularea actelor administrative individual defavorabile și obligarea emiterii actului administrativ favorabil, de acordare a ajutorului material.

În motivarea acestei acțiuni, Dumitru Lapte a indicat că la xxxx, ca urmare a producerii unui accident rutier în or. Malvern, Hot Springs, statul Arkansas, Statele Unite ale Americii, a decedat cetățeanul Republicii Moldova, Mihail Portean, fiul lui Eduard Portean.

Ca urmare a decesului fiului său, Eduard Portean prin intermediul reclamantului a organizat transportarea corpului neînsuflețit al lui Mihail Portean în Republica Moldova, prin cursa avia United Airlines US1859 din 27 iulie 2019, cu escală United Airlines flight UA046 prin Frankfurt la 28 iulie 2019 și cu destinația finală Republica Moldova cu cursa Air Moldova 9U864 din 29 iulie 2019.

A indicat, că în legătură cu transportarea corpului neînsuflețit, Eduard Portean prin intermediul reclamantului, a suportat conform bonurilor de plată, cheltuieli de transportare în sumă totală de 19 717,50 dolari SUA.

Reclamantul a menționat, că la data de 3 iulie 2020, Eduard Portean care îl reprezenta, a depus la Direcția asistență socială a sectorului Ciocana, mun. Chișinău cerere privind acordarea compensației parțiale a cheltuielilor suportate privind transportarea de peste hotare a corpului neînsuflețit al lui Mihail Portean.

Prin răspunsul nr. 1213 din 16 iulie 2020 a Direcției asistență socială Ciocana, mun. Chișinău a fost constatat că setul de acte nu a fost complet și lipsesc următoarele acte confirmative: copia actului de identitate al solicitantului de compensație parțială a cheltuielilor, facturile, bonurile, cecurile, contractul de prestări servicii, prezentate în original și traducerea legalizată notarial, care ar demonstra că solicitantul compensației a suportat cheltuieli la transportarea corpului neînsuflețit din străinătate.

Cu răspunsul respectiv, Eduard Portean a făcut cunoștință la 1 februarie 2021, când a ridicat corespondența poștală, motiv pentru care la aceeași dată – 1 februarie 2021, a depus cerere prealabilă, la care a anexat întreg setul de acte solicitate, solicitând în final repunerea în termen, anularea răspunsului nr. 1213 din 16 iulie 2020, admiterea cererii nr. 359 din 3 iulie 2020.

Prin răspunsul nr. 380 din 9 februarie 2021, Direcția asistență socială a sectorului Ciocana, mun. Chișinău a respins cererea prealabilă, pe motiv că actele solicitate nu au fost prezentate în termen de 10 zile lucrătoare de la depunere și că solicitantul ajutorului material nu ar fi locuit pe teritoriul Republicii Moldova în ultimele 12 luni.

În opinia sa, răspunsurile autorității publice pârâte sunt neîntemeiate și ilegale, menționând că, autoritatea emitentă nu a ținut cont întocmai de prevederile legale și a adoptat decizii contrare înscrisurilor dosarului administrativ.

Dumitru Lapte a afirmat, că atât el, cât și Eduard Portean sunt cetățeni ai Republicii Moldova, au domiciliul înregistrat în mun. Chișinău și au prezentat cheltuielile de plată care demonstrează suportarea cheltuielilor pentru transportarea corpului neînsuflețit al cetățeanului Republicii Moldova, Mihail Portean, care era fiul lui Eduard Portean, în interesul și în numele căruia reclamantul a organizat transportarea.

Mai mult, reclamantul a prezentat dovada suportării cheltuielilor în legătură cu transportarea corpului neînsuflețit în interesele tatălui defunctului Eduard Portean, a căror sumă totală a constituit suma de 19 717,50 dolari SUA, ce se confirmă prin bonul de plată anexat la dosar.

A considerat că nu poate fi reținut argumentul autorității pârâte precum că, reclamantul nu a prezentat copia de pe buletinul de identitate, ceea ce a condiționat refuzul acordării ajutorului material, or, punctul 29 subpunctul 4 din Hotărârea Guvernului nr. 159/2018, menționează despre obligativitatea prezentării copiei actului de identitate al solicitantului de compensație parțială a cheltuielilor, fără a se indica concret care din actele de identitate urmează a fi prezentate și fără a acorda prioritate buletinului de identitate.

A relatat, că Legea privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte, stabilește că în categoria actelor de identitate se includ toate tipurile de pașapoarte, astfel că, în opinia reclamantului, autoritatea emitentă a adoptat o poziție

formalistă și birocratică, privându-l în mod abuziv și contrar legii de o speranță legitimă cu privire la compensarea cheltuielilor pentru transportarea corpului neînsuflețit al lui Mihail Portean.

În aceste condiții, reclamantul Dumitru Lapte a depus prezenta acțiune în contencios administrativ, solicitând anularea răspunsurilor nr. 1213 din 16 iulie 2020 și nr. 380 din 9 februarie 2021 a Direcției Asistență Socială sectorul Ciocana mun. Chișinău și obligarea Agenției Naționale Asistență Socială de a-i acorda ajutor material pentru compensarea parțială a cheltuielilor de transportare de peste hotare a corpului neînsuflețit a lui Mihail Portean în sumă de până la 50 000 lei.

Prin hotărârea din 5 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea în contencios administrativ depusă de Dumitru Lapte a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la data de 11 noiembrie 2021, Dumitru Lapte, reprezentat de avocatul Nicolae Chiriac a depus apel, care ulterior la data de 28 ianuarie 2022 a fost completat cu motivare, solicitând admiterea apelului, casarea actului judecătoresc contestat și emiterea unei decizii noi, de admitere a acțiunii.

Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani a pronunțat dispozitivul hotărârii contestate la data de 5 noiembrie 2021 (f.d.122), iar hotărârea motivată a fost notificată reprezentantului apelantului Dumitru Lapte, avocatul Nicolae Chiriac în data de 12 ianuarie 2022 (f.d.146). Astfel, depunerea apelului nemotivat în data de 11 noiembrie 2021 (f.d.125) cât și motivarea acestuia prezentată la data de 28 ianuarie 2022 (f.d.152) sunt în termen.

Prin decizia din 13 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul depus de Dumitru Lapte și a fost menținută hotărârea din 5 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a constatat că la depunerea cererii de acordare a compensației parțiale a cheltuielilor suportate pentru transportarea corpului neînsuflețit al lui Mihail Portean, reclamantul Dumitru Lapte nu a anexat toate actele prevăzute de cadrul normativ, și anume, acesta a omis să prezinte: actul de identitate și contractul de prestări servicii, documentele confirmative de plată (facturile, bonurile, cecurile), prezentate în original și traducerea în limba de stat, efectuată de către un traducător autorizat, care demonstrează că solicitantul compensației a suportat cheltuieli la transportarea corpului neînsuflețit.

Astfel, prin înscrisurile cauzei a fost confirmat cert, că pachetul de documente depus de Dumitru Lapte, prin reprezentant convențional, nu a fost complet, motiv pentru care ultimul avea la dispoziție 10 zile lucrătoare din momentul depunerii cererii, pentru prezentarea tuturor înscrisurilor necesare, însă, în termenul respectiv, solicitantul compensației nu a prezentat actele lipsă.

Curtea de Apel Chișinău a respins argumentele apelului precum că reclamantul a făcut cunoștință cu răspunsul Direcției asistență socială Ciocana abia la 1 februarie 2021, când reprezentantul său a ridicat corespondența poștală, or, potrivit pct. 32 al Regulamentului, cererea completă se examinează în decurs de 10 zile lucrătoare de către structura teritorială de asistență socială. După examinarea pachetului de documente, structura teritorială de asistență socială îl transmite, în termen de 2 zile lucrătoare, Agenției Naționale Asistență Socială pentru luarea deciziei.

Respectiv, Dumitru Lapte, prin intermediul lui Eduard Portean depunând cerere de acordare a compensației parțiale pe 3 iulie 2020 a cunoscut despre faptul că cererea se examinează într-un termen restrâns, motiv pentru care urma să depună toată diligența necesară pentru a se interesa de soarta cererii depuse. Cu toate acestea, ultimul și reprezentantul acestuia nu s-au interesat despre soarta cererii depuse, manifestând un comportament pasiv.

Deci, în termenul fixat de legiuitor, Dumitru Lapte nu a prezentat actul de identitate, actul ce demonstrează că solicitantul este domiciliat pe teritoriul Republicii Moldova, facturile, bonurile și cecurile prezentate în original cu traducerea legalizată notarial, motiv din care pachetul cu acte nu a fost transmis în termen Agenției Naționale Asistență Sociale.

Aceste circumstanțe denotă, că reclamantul nu a respectat condițiile prevăzute expres de Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a ajutorului material anual, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 159 din 14 februarie 2018, situație ce denotă, că acțiunile Direcției asistență socială sectorului Ciocana sunt legale și întemeiate, așa cum, structura teritorială de asistență socială se ocupă cu primirea, examinarea și transmiterea cererii complete cu pachetul de documente Agenției Naționale Asistență Socială pentru adoptarea deciziei. Iar decizia însăși privind acordarea sau neacordarea dreptului la compensația parțială a cheltuielilor este emisă de Agenția Națională Asistență Socială.

La fel, fondul just a respins și pretențiile lui Dumitru Lapte privind anularea răspunsului nr. 380 din 9 februarie 2021, emis de Direcția asistență socială sectorul Ciocana cu obligarea Agenției Naționale Asistență Socială să-i acorde ajutorul material solicitat, deoarece cheltuielile de transportare de peste hotare a corpului neînsuflețit a lui Mihail Portean, cetățean al Republicii Moldova, au fost, de facto, suportate de către tatăl acestuia, Eduard Portean, care i-a restituit reclamantului Dumitru Lapte toate costurile achitate de ultimul în legătură cu procedurile necesare transportării de peste hotare a corpului neînsuflețit a lui Mihail Portean. Or, Eduard Portean, aflându-se în Republica Moldova, nu avea posibilitatea reală să urmeze procedurile enunțate, din care considerent a solicitat contribuția organizatorică a lui Dumitru Lapte care locuia permanent în SUA.

Prin urmare, beneficiar al compensației solicitate pentru transportarea de peste hotare a corpului neînsuflețit a lui Mihail Portean, cetățean al Republicii Moldova, a fost tatăl acestuia, Eduard Portean, or, potrivit pct. 5 al Regulamentului enunțat, beneficiază de dreptul la compensație parțială a cheltuielilor cetățeanul Republicii Moldova, care demonstrează că a suportat cheltuielile de transportare de peste hotare a corpului neînsuflețit al cetățeanului Republicii Moldova și/sau a urnei mortuare, în conformitate cu prezentul Regulament și nu acea persoană care nemijlocit a efectuat achitățile, **iar faptul suportării cheltuielilor de Eduard Portean urma a fi probat prin eventualele transferuri bănești în SUA, sau achitări în numerar, confirmate prin recipise și declarații pe proprie răspundere.**

De altfel, prima instanță întemeiat a accentuat că, Eduard Portean suportând de facto cheltuielile pentru transportarea de peste hotare a corpului neînsuflețit a lui Mihail Portean, cetățean al Republicii Moldova, este și eligibil pentru compensarea lor, fiind permanent domiciliat pe teritoriul Republicii Moldova.

Din considerentele enunțate, instanța de apel a ajuns la concluzia respingerii apelului cu menținerea hotărârii primei instanțe.

La data de 14 iulie 2022, Dumitru Lapte, reprezentat de avocatul Nicolae Chiriac a depus recurs nemotivat împotriva deciziei din 13 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 5 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, iar la data de 27 septembrie 2022 a prezentat motivarea recursului, solicitând admiterea acestuia, casarea actelor judecătorești ce constituie obiectul prezentului recurs cu pronunțarea unei decizii noi, de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului, reprezentantul recurentului a invocat dezacordul cu actele judecătorești contestate, considerându-le neîntemeiate prin faptul că au fost aplicate eronat normele de drept material, precum și nu au fost constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei.

În acest context, Dumitru Lapte, reprezentat de avocatul Nicolae Chiriac a invocat că instanțele de judecată neîntemeiat au ajuns la concluzia că beneficiar al dreptului la compensație ar fi Eduard Portean, dar nu recurentul Dumitru Lapte, or, prin mijloacele de probă anexate a fost confirmat cu certitudine că anume Dumitru Lapte a suportat cheltuielile de transportare, iar Eduard Portean formal nici nu putea pretinde la compensația prevăzută de Regulament, chiar dacă el a suportat de facto costul tuturor cheltuielilor.

A invocat că Direcția asistență socială Ciocana, mun. Chișinău a încălcat procedura prevăzută de Codul administrativ atunci când a soluționat cererea prealabilă, iar această omisiune a autorității emitente constituie temei de anulare a răspunsului din 9 februarie 2021, cu dispunerea reluării procedurii administrative și remiterea materialelor pentru soluționare Direcției generale asistență socială și sănătate a Consiliului municipal Chișinău, or, prin acțiunile incorecte ale structurii teritoriale, petiționarul a fost privat de un remediu procedural prin care avea șanse să-i fie admisă cererea prealabilă.

În opinia sa, este neîntemeiată constatarea și precum că Dumitru Lapte nu a prezentat copia actului de identitate, așa cum, la cererea inițială și la cererea prealabilă, au fost anexate toate actele stabilite în Regulament.

La fel, nu poate fi considerat ca întemeiat nici argumentul precum că Dumitru Lapte ar fi trebuit să se afle pe teritoriul Republicii Moldova o perioadă de 6 luni de zile, or, această cerință nu justifică prin nimic și nu are o argumentare practică, deoarece reclamantul a făcut dovada domiciliului în Republica Moldova.

La data de 5 octombrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa participanților la proces copia motivării recursului depus de Dumitru Lapte, reprezentat de avocatul Nicolae Chiriac împotriva deciziei din 13 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 5 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței.

Prin referința depusă la data de 20 octombrie 2022, Agenția Națională Asistență Socială a solicitat respingerea recursului cu menținerea actelor judecătorești contestate.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței

de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată în data de 13 iulie 2022 (f.d.190), fiind notificată reprezentantului recurentului Dumitru Lapte, avocatul Nicolae Chiriac în data de 16 septembrie 2022 (f.d.199).

Astfel, depunerea recursului nemotivat la data de 14 iulie 2022 (f.d.196), cât și motivarea acestuia prezentată la data de 27 septembrie 2022 (f.d.201) sunt în termen.

Examinând admisibilitatea recursului depus de Dumitru Lapte, reprezentat de avocatul Nicolae Chiriac, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție îl consideră drept inadmisibil.

În motivarea concluziei enunțate se rețin următoarele argumente.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din același cod, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f). Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne decizia instanței de apel contestată într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de

contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Dumitru Lapte, reprezentat de avocatul Nicolae Chiriac.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție dispune:

Recursul depus de Dumitru Lapte, reprezentat de avocatul Nicolae Chiriac se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Iurie Bejenaru

Aliona Miron